

การศึกษาในภูเก็ต

มานะ สามเมือง

การจัดการศึกษาในอดีต

การศึกษาของชาวภูเก็ตแต่เดิมเริ่มจากวัดเช่นเดียวกับในเมืองหลวงและหัวเมืองอื่น ๆ ของไทย คือบิดามารดาจะส่งเด็กผู้ชายไปเล่าเรียนและไปบวชเรียน โดยกับพระสงฆ์ในวัด โดยจากนั้นก็จะมีเด็กออกมาทำมาหากินหรือรับราชการ การศึกษาในระบบโรงเรียนในเมืองภูเก็ตมีต้นกำเนิดมาจากบิดามารดาที่มีพื้นฐานจากจดหมายเหตุพระราชกิจรายวันรัชกาลที่ 5 ว่า มีการจัดตั้งโรงเรียนมาตั้งแต่สมัยของพระยาภูเก็ต (ทัต) ย คือมิลเดอเรลเลนเซย์ จะขอจัดตั้งโรงเรียนขึ้นในเมืองภูเก็ตพระยาภูเก็ต (ทัต) ย เห็นว่ายังไม่เคยมีใครจัดตั้งโรงเรียนมาก่อน จึงมีใบบอกขึ้นไปยังกรุงเทพมหานครเพื่อโปรดฯ ในการอนุญาตจัดตั้งได้ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงอนุญาตให้จัดตั้งได้ให้มาบทหลวงตั้งเป็นโรงเรียนสอนศาสนา อย่างไรก็ตามยังไม่พบหลักฐานอื่นใดเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักฐานเก่าสุดเท่าที่พบก็คือในสมัยพระยาทิพโกษา (โดย โชติกเสถียร) ย เป็นข้าหลวงเทศาภิบาลคนแรก (พ.ศ.2437-2441) ย ได้มีการสร้างโรงเรียนขึ้นในเมืองภูเก็ตเป็นโรงเรียนวัดมงคลนิมิตรในปี พ.ศ.2439 ดังหลักฐานปรากฏในหนังสือของกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 22 ย พฤษภาคม ร.ศ. 115 ย (พ.ศ.2440) ย กล่าวว่

ย โ แจ้งความมายังพระยาภูเก็ตด้วยพระเจ้าน้องยาเธอ ย เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย มีรับสั่งให้แจ้งความว่า พระยาทิพโกษา ผู้กำกับข้าหลวงหัวเมืองทะเลตะวันตก ย มีใบบอกที่ ย 61/156 ย ลงวันที่ 24 ย เมษายน ร.ศ.115 ย เข้ามาว่า ได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นที่วัดมงคลนิมิตรเมืองภูเก็ต ได้เปิดโรงเรียนให้เด็กเรียนเมื่อเดือนมีนาคม ร.ศ.115 ย มีบุตรกรมการและราษฎรได้มาเรียนประจำอยู่ 28 คนแล้ว บัดนี้ยังขาดด้วยหนังสือตำราเรียนที่จะสอนเด็กอีกต่อไป พระยาทิพโกษาขอแบบเรียนต่าง ๆ ย ย สำหรับจะให้เด็กเรียนได้ 50 คน ย ความแจ้งอยู่ในใบบอกนั้น ย กระทรวงมหาดไทยเห็นว่าพระยาทิพโกษาจัดให้มีโรงเรียนขึ้นก็ดีอยู่สมควรจะช่วยเหลือเกื้อหนุนเพราะฉะนั้นขอให้กระทรวงกรมการจัดแบบเรียนเร็ว เล่มที่ 1 2 3 แลเลขวิธีเล่มหนึ่ง ย อย่างละ ย 60 ย เล่ม ย ส่งไปยังกระทรวงมหาดไทย จะได้มีตราตอบส่งไปให้พระยาทิพโกษาตามที่ขอมา ย ขอให้นำไปกราบเรียนท่านเจ้าพระยาภาคทรงเสนาบดีกระทรวงกรมการทราบ โ

ย หนังสืออนุสรณ์ โ 100 ปี ภูเก็ตวิทยาลัย โ ย กล่าวถึงประวัติของโรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัยว่า โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัยถือกำเนิดจาก โ โรงเรียนวรสิทธิ์ โ ย ซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งแรกของมณฑลฝั่งตะวันตก ย ตั้งอยู่ในบริเวณวัดมงคลนิ ครุส่วนมากเป็นพระภิกษุเพรา ย พุทธโร (พ.ศ.2472) ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระวิสุทธวิจิตรศาจารย์ญาณมุนี ย ซึ่งเป็นพระราชอาคันตุกะชั้นสามัญ) เป็นผู้ดำเนินการ ย พรศักดิ์ พรหมแก้ว ย ได้ตรวจสอบหลักฐานการจัดการศึกษาในมณฑลภูเก็ตจากจดหมายเหตุแห่งชาติแล้ว ยังไม่พบหลักฐานเกี่ยวกับชื่อโรงเรียนนี้ ย ก่อนปี พ.ศ.2452 ย มีการสร้างโรงเรียนขึ้นหลายโรงเรียนหลายครั้งในวัดมงคลนิมิตรแต่ก็ไม่พบโรงเรียนชื่อนี้ ย และไม่ปรากฏว่ามีโรงเรียนใดสร้างขึ้นในปี ย พ.ศ.2440 ย ภายในวัดนี้

ย สมเกียรติ ย สุริยะกุล ย ได้รับคำบอกเล่าจากพระครูพิพัฒนสมาจารย์ ย ลูกศิษย์องค์หนึ่งของพระวิสุทธวิจิตรศาจารย์ญาณมุนีสังฆปาโมกข์ (เพรา ย พุทธโร) ย ว่า ย ท่านเกิดเมื่อ พ.ศ.2452 ย สมัยที่บวชยังทันเห็นอาคารโรงเรียนวรสิทธิ์เป็นอาคารไม้ 2 ย ชั้น ย ตั้งอยู่ในบริเวณตึกหอสมุดถัดจากโรงธรรมในปัจจุบัน ย ซึ่งสมัยนั้นชำรุดทรุดโทรมมากแล้ว ย ย ย และอาจารย์ของท่านได้เล่าว่าโรงเรียนดังกล่าวชื่อ โ โรงเรียนวรสิทธิ์ โ ย ตั้งขึ้นโดยพระยาวรสิทธิ์ ย เสรีวัตร ย สมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ตคนที่ 3 (พ.ศ.2442-2444) ย โดยอาจารย์ของท่านทำหน้าที่ทั้งครูสอนและครูใหญ่ และสมเกียรติ ย สุริยะกุล ย คิดว่าชื่อโรงเรียนวรสิทธิ์นี้น่าจะมีอยู่จริงและเป็นโรงเรียนเดียวกับโรงเรียนวัดมงคลนิมิตร ย เพียงแต่หลักฐานทางราชการบันทึกชื่อโรงเรียนดังกล่าวเพียงชื่อเดียวคือเขาชื่อวัดที่ตั้งโรงเรียนเป็นหลัก

ย การจัดการศึกษาในช่วงแรกของเมืองภูเก็ตตั้งแต่ พ.ศ.2439-2451 ย จึงเป็นการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและยังไม่ได้ออกไปจากวัดมงคลนิมิตร ย จากโรงเรียนแห่งแรกที่กล่าวมาแล้วนี้เอง ย ที่ถือได้ว่าเป็นต้นตอสายธารของโรงเรียนอื่น ๆ ในระยะต่อมา ย ไม่ว่าจะโรงเรียนปลูกปัญญา โรงเรียนภูเก็ตวิทยาลัย หรือโรงเรียนสตรีภูเก็ตตลอดจนโรงเรียนอื่น ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ย ปัจจุบันจังหวัดภูเก็ต ย จัดการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา

ย ในระบบโรงเรียน ย สำหรับการจัดการศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นมีการเปิดขยายชั้นเรียนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนทดลองนำร่องขยายโอกาส ทางการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมการขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โดยเน้นเป้าหมายให้ผู้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มากขึ้น และครบทุกคนในปีการศึกษา 2540 ย ย จำนวนสถานศึกษาในระบบโรงเรียนโรงเรียนสอนภาษาจีนในจังหวัดภูเก็ต

ย จากยี่สิบจนถึงภูเก็ตไทยหัว ย จากการเล่าเรียนหนังสือจีนของบุตรหลานชาวจีนในเมืองภูเก็ตและเมืองอื่น ๆ ในมณฑลภูเก็ต ย ในยุคแรก ๆ นั้น มี 3 แห่งด้วยกัน คือ เรียนกันตามบ้าน ย เรียนกันตามศาลเจ้า และไปเรียนในต่างประเทศ คือประเทศจีนและป็นย ในระยะต่อมาจึงมีพวกจีนจากป็นยและชาวจีนในภูเก็ตได้จัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นที่เมืองภูเก็ต โดยที่คนจีนที่มีฐานะดีและกรมการเมืองพากันนิยมอุปการะโรงเรียนสอนภาษาจีนที่ตั้งขึ้น เพราะเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่บุตรหลานของตน ย ในเอกสารที่ข้าหลวงเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลภูเก็ตมีถึงเสนาบดีกระทรวงกรมการ เมื่อ 24 ย เมษายน 2456 ย มีกล่าวว่ ย ขณะนั้นในเมืองภูเก็ตมีโรงเรียนสอนภาษาจีน 3 โรง คือ ตั้งอยู่ที่ตำบลตลาดใหญ่ ย แขวงอำเภอเมืองภูเก็ต 1 โรง เปิดสอนมาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2453 ย โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนชั้นสูง ย ส่วนอีก 2 โรงเป็นโรงเรียนชั้นต่ำตั้งอยู่ที่ตำบลเหนือวัด ย แขวงอำเภอเมืองภูเก็ต ย ย 1 โรง ย และตั้งอยู่ที่ตำบลกระทุ่ ย แขวงอำเภอกระทุ่ อีก 1 โรง ย ทั้ง 2 โรงนี้เปิดสอนตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2454 ย โรงเรียนทั้ง 3

ย โรงเรียนนี้มีคณะกรรมการจีนเป็นผู้จัดการหาเงินด้วยการเรียไ้ในหมู่พวกจีนสำหรับเป็นเงินเดือนครูและค่าใช้สอยอย่างอื่น ย ในเอกสารนี้ไม่ได้กล่าวชื่อโรงเรียนเลย ย ก็อาจจะสันนิษฐานว่า โรงเรียนสอนภาษาจีนโรงเรียนแรกที่กล่าวมาแล้วนั้น น่าจะเป็นโรงเรียนฮั่วบุนย ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนกระบี่ ย แต่เดิมนั้นที่ตั้งของโรงเรียนเป็นศาลเจ้าได้จัดตั้งเป็นโรงเรียนครั้งแรกในปี พ.ศ.2454 ย โดยชาวจีนกลุ่มหนึ่ง ลักษณะการเรียนการสอนในระยะแรก ๆ เป็นลักษณะของโรงเรียนจีนแบบเก่าที่เรียกว่า โ ชื่อชก โ ย คือการเรียนไม่ได้แบ่งออกเป็นชั้น มีเฉพาะวิชาภาษาจีนเพียงอย่างเดียวสอนแบบให้ท่องไปเรื่อย ๆ

จนจำได้ ไม่มีการอธิบาย ใครท่องได้เร็วก็เรียนเร็วอาศัยความจำเป็นหลัก นักเรียนจะเรียนกับครูแบบคนต่อคน

ต่อมาในปี พ.ศ.2460 ย ได้ขยายเป็นโรงเรียนอรัญญะ สำหรับผู้ริเริ่มดำเนินการนั้นไม่ทราบว่าเป็นใคร และในขณะเดียวกัน ก็มีชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่งได้ตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ที่ถนนเยาวราช (ปัจจุบันที่ตรังนี้ คือที่ทำการของบริษัททศกอส) คือโรงเรียนจีนเด็กจ้อเสก

เมื่อรัฐบาลได้มีคำสั่งให้โรงเรียนต่าง ๆ ที่สอนภาษาจีนให้สอนภาษาไทยด้วย โรงเรียนอรัญญะจึงได้ติดต่อนายอุดมย เสียมหาญมาเป็นครูใหญ่ ส่วนโรงเรียนจีนเด็กจ้อเสกได้ยุบรวมเข้ากับอรัญญะเพราะไม่มีเงินทุน

ต่อมาครูสอนอรัญญะ ซึ่งเป็นครูโรงเรียนย ย อรัญญะลาออกแล้วไปติดต่อหลวงชนาทรนิเทศ (เจ๋งห้อย แซ่ตัน)ย เพื่อให้การสนับสนุนและสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นใหม่ หลวงชนาทรนิเทศได้อุทิศที่ให้สร้างย โ โรงเรียนสองเด็กโ ย ขึ้นที่ถนนตึกย โดยมีหลวงชนาทรนิเทศเป็นเจ้าของและผู้จัดการย พร้อม ๆ กันก็มีครูอีกกลุ่มหนึ่งแยกตัวออกจากโรงเรียนอรัญญะ ไปตั้งโรงเรียนใหม่อีกแห่งหนึ่งที่ตำบลบางเหนียว ตั้งชื่อโรงเรียนว่า โ หยกเฮ็งโ

ย ปี พ.ศ.2484ย โรงเรียนจีนในภูเก็ตทุกแห่งถูกเพิกถอนใบอนุญาตและสั่งปิดในวันที่ 17 พฤศจิกายน ซึ่งเป็นเหตุผลการเมืองในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม โรงเรียนจีนทุกโรงเรียนทั่วประเทศถูกสั่งปิดหมด เป็นผลให้โรงเรียนสองเด็กต้องเลิกมิกิจการย

ลูกหลานของหลวงชนาทรนิเทศได้มอบสถานที่โรงเรียนให้กับโรงพยาบาลมิชชั่นเข้าเป็นที่ทำงานอยู่หลายปีย ก่อนที่จะย้ายไปอยู่เอื้อง ๆ กับปากทางเขาวินาลัยครูภูเก็ตย ปัจจุบันนี้ อาคารโรงเรียนสองเด็กเป็นกรรมสิทธิ์ของมูลนิธิกุศลสงเคราะห์ จังหวัดภูเก็ตย ส่วนโรงเรียนหยกเฮ็งนั้นก็เลิกกิจการไปเลย ปัจจุบันก็คือโรงเรียนนรวิทย์ ตั้งอยู่ติดกับโรงเรียนเทศบาลบางเหนียว

ย หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงแล้ว มีการตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนขึ้นอีกในปี พ.ศ.2489 โดยใช้สถานที่โรงเรียนอรัญญะ เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น โ โรงเรียนภูเก็ตจังหวัดโ เปิดดำเนินการอยู่ได้ 2 ปีก็ต้องเลิกมิกิจการอีกในปี พ.ศ.2491 เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกกล่าวหาว่าเป็นพรรคพวกที่ฝักใฝ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่แล้วอีกไม่นาน ในปีเดียวกัน (2491) ได้มีการตั้งโรงเรียนจีนขึ้นใหม่ คือ โ โรงเรียนภูเก็ตไทยหัวโ ผู้ก่อตั้งเป็นคนละชุดกับที่เคยก่อตั้งโรงเรียนจูงหัว

ย อาคารเรียนของโรงเรียนภูเก็ตไทยหัวนั้น เป็นอาคารที่สร้างขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ.2477

ย สุวีริศ พงศ์ไพบูลย์ ได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของโรงเรียนภาษาจีนในจังหวัดภูเก็ต สรุปว่า

การเกิดโรงเรียนสอนภาษาจีนในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นในมณฑลภูเก็ตเป็นแห่งแรก และโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศในภูเก็ตมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ตามมา กล่าวคือ

ย สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงบันทึกไว้ในสาส์นสมเด็จพระสังฆราชเรื่องการตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนในเมืองภูเก็ตว่าโ เป็นเริ่มแรกที่จะมีโรงเรียนจีนขึ้นในประเทศสยามโ และบันทึกต่อไปอีกว่า โ พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ

เห็นว่าการศึกษาที่พวกจีนสมัยใหม่เทียบตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนแพร่หลาย เป็นอุปสรรคของคณะที่ก่อกำเนิดที่เมืองจีนจะปลูกฝังความคิดของจีนที่ไปอยู่ในประเทศอื่น ๆ ให้เลื่อมใสในลัทธิเกิดใหม่เป็นกำลังของประเทศจีน แต่พวกจีนโดยมากไม่รู้อาเห็นแต่ว่าเป็นประโยชน์แก่ลูกหลานด้วยได้เล่าเรียนก็พากันเลื่อมใส ถ้าปล่อยให้พวกจีนตั้งโรงเรียนตามชอบใจเกรงจะเกิดเกิดใหม่ คือความนิยมเป็นรีบบลัดและรังเกียจไทยขึ้นในเมืองภูเก็ต ถ้าใช้อำนาจปราบปรามพวกจีนในเมืองภูเก็ตก็จะพากันโกรธแค้นเกลียดชังรัฐบาลโ โ ย ปัญหานี้พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ จึงไปปรึกษาสมเด็จพระสังฆราช กรมพระยาวชิรญาณวโรรสเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยให้ทรงวินิจฉัยปัญหาโรงเรียนสอนภาษาจีนข้างต้นดังกล่าว หลังจากที่มีสมเด็จพระสังฆราช กรมพระยาวชิรญาณวโรรสเสนาบดีพิจารณาแล้ว ทรงเห็นว่าการศึกษาที่ห้ามมิให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนนั้นไม่ควรเพราะคนทั้งโลกเห็นว่าโรงเรียนเป็นของควรบำรุง จึงควรใช้อำนาจให้รัฐบาลเข้าอุปการะแล้วเอาการอุปการะนั้นเป็นอำนาจที่จะควบคุม พร้อมกับทรงเห็นว่าควรกำหนดเงื่อนไขการอุปการะ 4 ประการ คือ

1. รับโรงเรียนจีนเข้าจดทะเบียน
2. ให้พวกกรรมการและพวกพ่อค้าที่ออกค่าใช้จ่ายเป็นกรรมการบริหารโรงเรียน มีหน้าที่ควบคุมครูผู้สอนและรับชำระในกรณีที่เกี่ยวกับรัฐบาล
3. ห้ามมิให้สอนหรือให้หนังสือซึ่งทำให้เลื่อมใสแก่เมืองไทย
4. โรงเรียนจะต้องรับทั้งเด็กไทยและเด็กจีน และต้องสอนทั้งภาษาไทยและภาษาจีนแก่นักเรียนทั้งหมด

ย พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ เห็นชอบด้วยและได้อนุญาตให้ใช้ตั้งกฎเกณฑ์ของพวกอั้งยี่ที่รัฐบาลรับไว้เมื่อคราวปราบพวกกบฏจลาจลเป็นโรงเรียน และกระทรวงธรรมการกำหนดให้เรียนภาษาไทยวันละ 4 ชั่วโมง ให้เรียนภาษาจีนวันละ ย ย 1ย ชั่วโมง

ย พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ พยายามที่จะให้รัฐบาลดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนเสียเองมากกว่าจะเพียงรับอุปการะและควบคุม จึงนำเรื่องนี้เสนอแนวทางการดำเนินการต่อเสนาบดีกระทรวงธรรมการด้วย แต่เนื่องจากหลังจากนั้นไม่นานพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ ถูกยิง ขณะที่กำลังรักษาตัวอยู่ที่ปิ้ง ทางกระทรวงธรรมการก็ได้มีหนังสือกระทรวงธรรมการฉบับที่ 21/2840 ลงวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2455 มาถึงข้าหลวงธรรมการมณฑลภูเก็ต เพื่อให้ยืนยันว่าจะยังดำเนินการตามเจตนาของพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯหรือไม่ ข้อความตอนหนึ่งว่า

ย โ ด้วยพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ

เมื่อเขาไปกรุงเทพฯได้ปรากฏกับเจ้ากรมเสนาบดีถึงเรื่องการจัดตั้งโรงเรียนภาษาจีนว่าเห็นควรจะให้มือน้อยเมืองละโรงและเมืองใดควรจะมีให้มีทั้งภาษาอังกฤษด้วยก็ควรจะมี เจ้ากรมเสนาบดีเห็นชอบด้วย จึงได้ตกลงกันว่า พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ จะจัดหาที่ตั้งโรงเรียนและหาครูเอง แล้วกระทรวงธรรมการเป็นผู้ให้เงินเดือน นับเป็นโรงเรียนรัฐบาลในขั้นต้นที่ตกลงจะให้มีนั้น คือ เมืองภูเก็ต เมืองตรัง เมืองละโว้ สอนภาษาอังกฤษด้วย ต้องการครูโรงละ 2 คน เมืองพังงา เมืองตะกั่วป่า เมืองระนอง ต้องการครูโรงละคน รวมครู 7 คน เงินเดือนสำหรับครูทั้ง 7 คนนี้มีอัตราให้ได้ตัวคนละ 50 บาท ดังนี้

ขอขึ้นเจ้ากรมเสนาบดีต้องการจะทราบตามที่ตกลงกันนี้ มณฑลยังถึงเป็นข้อตกลงที่จะจัดการต่อไปหรือไม่ และได้จัดหาสถานที่และตัวครูได้แล้วหรือยังโ

ย พลโทพระยาวชิรวิชยศุภมิตร (ม.ร.ว.สิทธิ สุทัศน์ พ.ศ.2445-2456) ข้าหลวงเทศาภิบาลผู้สำเร็จราชการมณฑลภูเก็ตต่อจากพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ ได้มีหนังสือตอบเสนาบดีกระทรวงธรรมการสรุปความว่า ยังคงยืนยันจะตั้งโรงเรียนจีนให้เป็นโรงเรียนรัฐบาลตามที่พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ ได้เคยปรารถนาไว้ แต่จะจัดที่โรงเรียนจีนตำบลตลาดใหญ่เพียงแห่งเดียวก่อน โดยให้มีการสอนทั้งภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และภาษาไทยแทรก

พร้อมกับขอให้กระทรวงธรรมการให้เงินเดือนครู 3ย คน คือ จีนสองท่าน ครูใหญ่เดือนละ 80 บาท จีนลุ่มอุ้นและจีนเซียงซิมบั้น ครูรองคนละ 65 บาท

ซึ่งทางเสนาบดีกระทรวงธรรมการตอบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนเป็นโรงเรียนรัฐบาลเป็นโรงเรียนแรกในมณฑลภูเก็ต เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ.2456 และให้เงินเดือนครูรองเดือนละ 60 บาท ทั้งยังบันทึกชี้แนะว่า โ ผู้ปกครองโรงเรียนควรเป็นไทย ให้มีการสอนภาษาไทยอย่างต่ำเพียงประโยคมัธยมปีที่ 3 อย่างใหม่ และให้มีการสอนภาษาอังกฤษเพียงมัธยมปีที่ 6 ถ้าพอสอนได้ก็ถือใช้หลักสูตรพินชยการแก้ไขบางเล็กน้อย

ย ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2458ย

ได้มีบัตรสนทน่ภาษาจีนประกาศปลุกระดมให้ชาวจีนและคนบาบามาเมืองภูเก็ตติดต่อด้านพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหารเป็นเหตุให้พระยาสุรินทราชา (นายก วิเศษกุล)ย สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลภูเก็ต ย ใจว่าผู้ปลุกระดมคงเป็นครูสอนภาษาจีนย จึงได้รายงานถึงเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดีเสนาบดีกระทรวงธรรมการเพื่อขอควบคุมโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศอย่างใกล้ชิดเพราะครูโรงเรียนภาษาจีนนี้เป็น หัวแก๊งเหม็งซึ่งพ่อค้านายเหม็งในมณฑลภูเก็ตเรียกมาจากเมืองจีนหรือเมืองป่กิ่งให้เข้ามาสอนหนังสือแก่นบุตรหลาน โดยเรียไรกันให้เงินเดือนค่าจ้างและค่าบำรุงโรงเรียนไม่ได้อยู่ในความปกครองของรัฐบาลย ทั้งการสอนนั้นได้มีการสอนแผนภูมิศาสตร์ประเทศจีนและสอนปลูกใจให้รักแต่ชาติกับผู้ปกครองประเทศจีนด้วย ครั้นจะบังคับไม่ให้สอนก็จะเป็นการรุนแรง และไม่มีพระราชบัญญัติในทางการศึกษาเป็นหลักให้สมุหเทศาภิบาลมีอำนาจบังคับได้

ย พร้อมกันนี้ได้ขอให้เสนาบดีกระทรวงธรรมการให้ความเห็นชอบคำสั่งที่พระยาสุรินทราชาสั่งการให้ผู้ว่าราชการเมืองภูเก็ตใช้บังคับแก่บรรดาโรงเรียนที่สอนภาษาต่างประเทศไปพลางก่อนที่จะได้มีพระราชบัญญัติการศึกษา คือ

- ย 1. ครูสอนภาษาต่างประเทศจะต้องมีความรู้ มีความประพฤติดี และได้รับรองจากผู้ว่าราชการเมือง
- ย 2. ผู้ที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้สอนได้เฉพาะนักเรียนที่รู้จักพูดภาษาไทยได้แล้วถ้ายังไม่รู้ต้องสอนให้รู้พร้อมกันไป
- ย 3. หลักสูตรที่จะใช้ต้องให้ผู้ว่าราชการเมืองตรวจอนุญาตเสียก่อน
- ย 4. คำอธิบายหรือเหตุการณ์ใดที่สอนไป ถ้าพนักงานตรวจพบว่าไม่สมควร พนักงานจะสั่งให้เลิกการสอนหรือเลิกอธิบายเฉพาะตอนที่ต้องปฏิบัติตาม
- ย 5. ห้ามโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศฝึกหัดกรียนอย่างทหารหรือเสือป่าและลูกเสือย เว้นแต่ผู้ว่าราชการเมืองอนุญาต

ย นอกจากนี้เสนาบดีกระทรวงธรรมการจะเห็นชอบตาไปบอกแล้ว ยังมีผลให้กระทรวงธรรมการเร่งร่างพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งเรียกในตอนนั้นว่า

โ พระราชบัญญัติโรงเรียนพระพุทธศักราช 2459โ ย เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตประกาศใช้ต่อไป

ย สาระสำคัญของพระราชบัญญัติโรงเรียนพระพุทธศักราช 2459 คือ โรงเรียนหมายถึงสถานที่ทำการสอนประจำย มีนักเรียนตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป และมีเวลาสอนในสัปดาห์หนึ่งตั้งแต่ 3 ชั่วโมงขึ้นไป โรงเรียนทุกโรงต้องจดทะเบียนและปฏิบัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติทุกประการ

ย ในมาตรา 22 กำหนดให้เสนาบดีกระทรวงธรรมการได้ออกข้อบังคับวางระเบียบให้การดำเนินไปตามพระราชบัญญัติ

ซึ่งกระทรวงมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและความมั่นคง 10 ข้อ ดังต่อไปนี้

ย โ ให้มีการสอนให้รู้จักระลึกถึงพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รักษาติบ้านเมืองไทย และนับถือเลื่อมใสพระพุทศาสนา แต่ถ้าโรงเรียนใดตั้งอยู่ในที่ถือสิทธิ์โดย หรือผู้ถือสิทธิ์ได้ผู้ตั้งขึ้น จะสอนตามสิทธิ์นั้นได้ไม่ห้าม

ย ให้มีใจโอบอ้อมอารี รักเพื่อนมนุษย์ร่วมชาติ และให้หนักถึงตนภายหลังผู้อื่นไม่เอาวัดเอาเปรียบผู้อื่นในทางผิด

ย ให้เป็นผู้เคารพในธรรมและพระราชกำหนดกฎหมายของบ้านเมือง

ย ให้รักดี เกลียดความชั่ว ให้มีใจสุจริตซื่อตรง ถือความสัตย์ ให้มีความละเอียดต่อการที่อ่อนแอหรือชลาศัย แต่ให้กล้าในสิ่งที่ควรกล้า และกลัวในสิ่งที่ควรกลัว ให้ละเว้นการเล่นเหลวและการเที่ยวเตร่อย่างที่ไม่สมควร

ย ในสถานที่เล่าเรียนต้องมีพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประดิษฐานไว้ในที่อันควรย และมีธงชาติไทยประดับไว้ในที่อันควร

ให้รู้จักกระทำความเคารพและให้รู้วเคารพเพื่ออะไร

ย ให้มีการร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีตามแบบที่ใช้อยู่ในโรงเรียนรัฐบาลวันละครั้งเมื่อเลิกเรียนโ

ย รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ เรียกว่า โ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช 2461โ ย ในปีพ.ศ.2461

ย จึงสรุปได้ว่าเกิดโรงเรียนสอนภาษาจีนในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นในมณฑลภูเก็ตเป็นแห่งแรกย

และโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศในภูเก็ตมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ตามมา.

ย อ้างอิงภูเก็ตรีทยาลัย, โรงเรียนย 100 ปีย ภูเก็ตวิทยาลัย, 2540.นพดลย กิตติกุล โ โรงเรียนภูเก็ตไทยหัวโ สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 7,ย

2529สุจิตย พงศ์ใหญ่ย โ โรงเรียนสอนภาษาจีนในภูเก็ตโ ยย สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 8,

2529ฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึกการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 6ย ภูเก็ต'๓๓.ย 2533